

GLASNIK

Broj 1, 2025.

reformacije

ZA MLADE

Društvene mreže i Biblija

ZDRAVLJE

Rat protiv anksioznosti

POVIJEST

Dvije republike

24. zasjedanje delegata Generalne konferencije

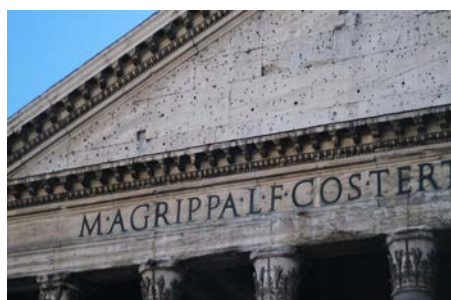
GLASNIK *reformacije*

Generalna konferencija.....	4
Dvije republike (II. dio).....	12
Jesu li društvene mreže zamijenile moju Bibliju?.....	18
Zahvalan na krštenju.....	20
Rat protiv anksioznosti.....	22
Događaji u Hrvatskom polju	26
Međunarodni seminar za mlade u Rumunjskoj.....	28

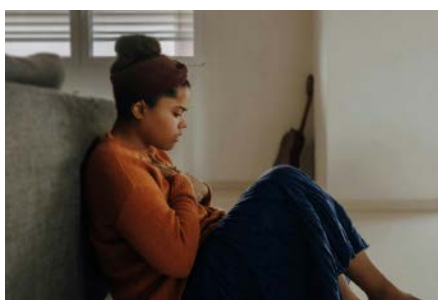

Novo izdanje knjige *Put Kristu* namijenjeno je za besplatno dijeljenje i možete ga nabaviti u svojim mjesnim crkvama ili na:

**info@rpsd.hr
+385 91 544 6554**

Dvije republike, str. 12

Rat protiv anksioznosti, str. 22

Društvene mreže, str. 18

**REFORMNI POKRET
ADVENTISTA SEDMOG DANA**

Glasilo Reformnog pokreta
adventista sedmog dana

God. LXXI
Broj 1

ISSN 1333-1655

Odgovorni urednik:
Boris Bosanac

Grafička priprema i dizajn:
Nina Buriša

U GLASNIKU REFORMACIJE izlaze članci biblijsko-religioznog, moralno-poučnog i zdravstvenog sadržaja te izvještaji o misionarskoj djelatnosti naše crkve širom svijeta.

Rukopise, prijedloge, priloge i eventualne promjene adresa šaljite na adresu:

GLASNIK REFORMACIJE
Ribnička 12, 10110 Zagreb
Tel: +385 91 544 6554
e-mail: info@rpsd.hr

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske, Kl. ozn. 612-10/93-01-161, Ur. broj: 532-03-1/7-93-01, od 23. veljače 1993. Glasnik Reformacije ne podliježe plaćanju osnovnog poreza na promet.

Boris Bosanac

Urednik

„Neki se put čovjeku čini pravim,“ kaže Isus, ali ishod takvog putovanja često se na kraju pokaže drukčijim od očekivanog. Ipak, usprkos našem ograničenom i često zamagljenom razumijevanju stvarnosti, Bog nama ljudima povjerava velike odgovornosti.

Svatko od nas bira svoj životni put i donosi odluke koje utječu na njegovu obitelj i prijatelje. Neki su ljudi dobili i veću odgovornost — upravljanje Božjom zajednicom. U ovom broju Glasnika možete čitati o tome kako se takve odluke donose i kojim je ljudima povjerena skrb o pojedinim odjelima unutar crkve.

Uspjeh u upravljanju bilo čime ovisi o znanju, vještini i mnogim okolnostima koje često nisu u vlasti onoga koji upravlja. U želji za uspjehom ljudi ponekad traže alternativne puteve. No rezultati tih puteva bez Boga često vode u neuspjeh, nepotrebne stresove, sukobe i gubitak zdravlja. U članku pod naslovom „Rat protiv anksioznosti“ možete pronaći neke od uzroka razočaranja i trauma te savjete kako se s njima suočiti.

Također, u ovom broju možete čitati o krštenju kao ključnoj prekretnici u kojoj se čovjek odriče svojih puteva i prihvaća novi život, novog Vođu i novi životni smjer.

Nastavljamo i s dvjema već započetim temama — jednom koja se bavi pitanjem odnosa prema tehnologiji i društvenim mrežama, te drugom koja donosi povijesni pogled na Rimsko Carstvo i primjenu njegovih principa u modernoj Republici SAD-a.

Neka ovi tekstovi, izvještaji i iskustva budu poticaj i ohrabrenje svima koji žele služiti u Kristovoj misiji na putu prema Nebu.

24. zasjedanje delegata Ge

Mladen Aradski

Ove godine, od sredine siječnja do sredine veljače, Kolumbija je bila najspominjanija zemlja u našoj crkvi. Razlog je 24. redovito zasjedanje delegata Generalne konferencije Reformnog pokreta adventista sedmog dana, koje je po prvi put održano u toj zemlji, od 20. siječnja do 3. veljače 2025.

O zemljama Južne Amerike, pa tako i o Kolumbiji, mi Europljani uglavnom malo znamo. Iskreno, i sam sam prije ovog iskustva o Kolumbiji imao samo neke nepovezane slike iz reportaža i vijesti – egzotični pejzaži, jaka kava, ali i prizore nasilja, droge i Medellínskog kartela, moćne kriminalne organizacije poznate po proizvodnji i krijumčarenju kokaina.

Kad sam prije dvije godine čuo da će se zasjedanje GK održati u toj zemlji, osjetio sam mješavinu nelagode i uzbuđenja. Prva misao bila mi je – hoće li toliki broj ljudi, okupljenih tjednima na jednom mjestu, postati laka meta neke kriminalne bande? Trudio sam se tu pomisao potisnuti vjerujući da su i organizatori itekako svjesni takvih rizika te da sigurnost delegata neće prepustiti slučaju.

A onda je stigla vijest da će se nakon zasjedanja GK održati opći duhovni sabor – i to baš u Medellínu. U svakom razgovoru na tu temu, sigurnost je bila jedno od pitanja. U meni su se izmjenjivale zabrinutost i

očekivanja. S jedne strane, Medellín je zvučao opasno, ali s druge strane, vjerovao sam kako će duhovni doživljaji na takvom posebnom duhovnom saboru sigurno nadmašiti sve rizike.

Kolumbija – zemlja kontrasta

Smještena na sjeverozapadu Južne Amerike, Kolumbija je zemlja poznata po svojoj raznolikoj geografiji, koja obuhvaća planinske lance Anda, tropske prašume Amazonske nizine te obale dvaju oceana – Atlantskog i Tihog. Glavni grad, Bogotá, leži na visoravni na 2.500 metara nadmorske visine, u središnjem dijelu zemlje. Kolumbija je jedan od najvećih svjetskih proizvođača kave i cvijeća te dom bogate kulturne baštine, koja spaja domorodačke, španjolske i afričke utjecaje.

Sa svojih 50 milijuna stanovnika, Kolumbija je zemlja snažnih društvenih kontrasta. Dok se u modernim dijelovima velikih gradova, poput Bogote (oko 8 milijuna stanovnika) i Medellína (oko 2,5 milijuna), mogu vidjeti luksuzni poslovni centri i visoki neboderi, na periferijama i u ruralnim krajevima ljudi se i dalje bore s osnovnim životnim uvjetima, nerijetko bez pristupa obrazovanju i zdravstvenoj skrbi. U zabačenim dijelovima zemlje

još uvijek djeluju ilegalne oružane skupine i narko-karteli, što Kolumbiji daje složenu i često proturječnu sliku zemlje u tranziciji.

U te kontraste uvjerali smo se već drugog dana boravka u Kolumbiji, kada je proglašeno izvanredno stanje u jednoj sjeveroistočnoj regiji na granici s Venezuelom. Razlog je bio oružani sukob dviju gerilskih skupina koje su se borile za prevlast nad proizvodnjom kokaina. Posljedice su bile strašne – više od stotinu mrtvih i 20.000 raseljenih stanovnika. Ta regija, s više od 50.000 hektara usjeva koke, desetljećima je poprište krvavih sukoba i brutalnog nasilja. Dok su pojedini dijelovi zemlje okrenuti napretku i modernizaciji, drugi i dalje ostaju zarobljeni u začaranom krugu nasilja, droge i siromaštva.

Zašto baš u Kolumbiji?

Iako s ograničenim materijalnim resursima, Kolumbijska unija se više puta kandidirala za organizaciju zasjedanja GK. Njezin glavni potencijal leži u strukturi članstva – pretežno mladim, energičnim ljudima, spremnim na suradnju i predanima Božjem djelu. Upravo ta snaga, zajedno s iskustvom i posvećenošću vodstva, ulijevala je sigurnost da mogu preuzeti organizaciju i logistiku ovako zahtjevnog višednevnog skupa poput

neralne konferencije

zasjedanja GK, gdje će se okupiti sudionici sa svih kontinenata.

Već na aerodromu osjetili smo snagu te mladalačke energije. Dočekala nas je nasmijana i srdačna skupina mladih, s iskrenim oduševljenjem u očima. Pozdravili su nas onako kako se susreću stari prijatelji nakon dugo vremena – s radošću, toplinom i osjećajem pripadnosti. U tom trenutku, sva zabrinutost koja je možda još tinjala u nama jednostavno je nestala. Osjetili smo da smo među svojim, među ljudima kojima je iskreno stalo do nas.

Iako umorni od cjelodnevno putovanja, atmosfera srdačnosti i topline potpuno nas je osvojila. Već su prvi sati boravka u Kolumbiji ukazivali da nam predstoji nezaboravno iskustvo.

Mjesto zasjedanja GK

Kolumbijska unija, domaćin zasjedanja, za ovaj važan događaj, odabrala je svoje sjedište koje ima sadržaje dovoljne za organiziranje velikih višednevnih skupova. Na imanju koje se zove Eben Ezer, površine oko 6 hektara, udaljenom oko 200 km od glavnog grada Bogote, kod grada Barbosa, smješteni su uredi centrale, velika dvorana za bogoslužja s kapacitetom do 800

mjesta, misionarska škola, spavaonice te kuhinja s blagovaonicom.

Prvo jutro dočekalo nas je sunčano i svježe. Trebalo nam je malo vremena da se priviknemo na prijelaz iz europske zime u ekvatorijalnu zimu, koja ovdje više nalikuje blagom europskom ljetu. Zbog velike nadmorske visine, od oko 1950 metara, tropska klima ovdje je umjerenija. Noći, jutra i večeri su svježe, dok se dnevna temperatura kreće oko ugodnih 25°C. Iako je siječanj u tim predjelima najsušnije doba godine, svake je noći padao snažan pljusak, koji je ujutro na tlu ostavljao tragove tek nešto jače rose.

Redoviti rad i poslovi na zasjedanju GK

Zasjedanje delegata GK najviše je upravno tijelo Reformnog pokreta adventista sedmog dana u svijetu i održava se svakih pet godina. To je jedinstven događaj na kojem se susreću predstavnici crkve iz cijelog svijeta, sa svih kontinenata, koji vjeruju i dijele isto učenje Svetog pisma.

Na ovom redovitom 24. zasjedanju delegata GK okupilo se 215 predstavnika članova crkve iz više od 125 zemalja svijeta. Četrnaestodnevni rad obuhvaćao je pregled izvješća vodstva GK, tajnika odjela i regionalnih tajnika, zatim

razmatranje doktrinarnih pitanja, izbor novih službenika GK i dopune statuta i radnih propisa. Tijekom zasjedanja odvija se paralelan rad više privremenih odbora u kojima se definiraju opće smjernice za određene odjele, istražuju nove metode rada, analiziraju financijski tokovi ili se razmatraju posebna pitanja koja su postavljena na plenarnim sjednicama.

Prošli period za crkvu je bio poseban jer ju je globalno pogađala pandemija COVID-a. Iako smo na nju brzo zaboravili u izvještajima većine službenika GK, ograničavajuće mjere za okupljanja i putovanja ozbiljno su utjecale na rad vodstva GK pa i financije.

Praćenje rada i usklađivanje tempa nekoliko odbora i koordinacije složenim, višetjednim radom, bio je ozbiljan test vještine rukovođenja za predsjedavajućeg zasjedanja Davida Žica i tajnika Petra Luševića. Oni su bili dobar dvojac u složenom i zahtjevnom vođenju sjednica na kojima su se vodile diskusije, donosili zaključci i provodili izbori službenika GK.

Cilj ovakvih zasjedanja je osigurati jedinstvo u vjerovanjima, organizaciji i misiji, a često uključuje i molitve te duhovnu obnovu kroz biblijske propovijedi. Zato je uz jutarnje molitve, svaka jutarnja radna sjednica

počinjala s ozbiljnom nadahnutom porukom od 20-tak minuta.

Vrlo zgusnuti dnevni program, praktično cjelodnevno zasjedanje s malim pauzama, zahtijevao je dobru koncentraciju i stalnu svježinu svakog delegata. Nekima su popodnevni sati bili osobito teški pa su kratkim izlascima i osvježavanjem tjerali pospanost i drijemež.

Odbor za planiranje

Najveći od privremenih odbora na zasjedanju je odbor za plan. On se obično dijeli u više specijaliziranih pododбора koji se bave radom jednog odjela GK. Tu se istražuju mogućnosti, iznose i dogovaraju različiti planovi za unaprjeđenje rada svakog odjela.

Misija i misionarski rad su svakako jedan od najvažnijih aktivnosti u cjelokupnom radu crkve. Taj rad se suočava sa sve manjim interesom ljudi za vjerske teme osobito u Europi i Sjevernoj Americi. Zato se traže novi modeli i načini kako dosegnuti one koji imaju interes za religiju.

U zemljama Južne Amerike i Afrike praksa je pokazala kako je uspješan misionarski rad obično nastavak prethodnog kolporterskog rada. Zato se posebno snažan naglasak u pododboru za misiju pridavao svim projektima koji žele promicati kolportažu i slične aktivnost. Zaključeno je kako ima još mnogo posla za kolportere u

regijama gdje je taj rad već davao rezultate, ali i ondje gdje je interes za religiju slabiji.

Sudjelovao sam u radu pododбора za rad s mladima u kojem su sudjelovali i voditelji mladih s nekoliko kontinenata. Bilo je vrlo korisno čuti poučna iskustva kako organiziraju aktivnosti, kako rješavaju poteškoće ili tipične izazove mladih. Naročito meraduje što se rad s mladima prepoznaje kao iznimno važan — kako za mjesne crkve, tako i na višim razinama. U suvremenom društvu sve su izraženija svjetovna iskustva koja posebno pogađaju mlade, a svojim zamkama nerijetko zahvaćaju i mlade reformatore. Zato je iznimno važno da voditelji unutar crkve neprestano usmjeravaju pažnju na programe i sadržaje koji aktivno uključuju mlade.

Posebno se razmatralo koje bi aktivnosti mogle pružiti snažnu duhovnu podršku tijekom njihova odrastanja i sazrijevanja u vjeri. U procjeni svakog prijedloga postavljalo se ključno pitanje: hoće li ta inicijativa pomoći mladima da steknu osobno iskustvo u odnosu s Bogom?

Globalni vidici

Sudjelovanje na ovakvom zasjedanju je višestruko iskustvo. Tu se dobro osjeti koliko je složen i zahtjevan rad vodstva GK s obzirom na različitosti i posebnosti koje postoje u određenim regijama i

zemljama. Lakše se stječe cjelovitiji uvid u globalne potrebe crkve, bolje se razumiju posebnosti i izazovi neke regije. Pitanja i dileme koja donose predstavnici sa Starog kontinenta ponekad ne dodiruju one iz Afrike ili Azije i obrnuto. Neki odgovori na pitanja za nas se podrazumijevaju, a njima trebaju snažni biblijski argumenti i detaljnija obrazloženja.

Statistike

Rado istražujem i proučavam statistike jer se iz njih jasno uočavaju određena kretanja i trendovi. Ovi najnoviji, otkrivaju već ranije uočen proces, koji se sad potvrdio, da je iseljavanje članova iz istočne i srednje Europe teško zaustavljivo. Polako, Europa postaje doslovno 'Stari kontinent' jer su tu članovi sve stariji. Srednja i Južna Amerika bilježe rast i imaju uravnoteženu starosnu strukturu članstva. Afrika je veliki potencijal zbog dominantne mlade populacije. Tu svaki dobro osmišljen i realiziran projekt donosi rezultate i iznad očekivanja.

Pregled naših statističkih podataka potvrđuju i podatke iz drugih kršćanskih crkava koje su već ranije utvrdile da kršćanstvo nakon stoljetne dominacije sjeverne zemljine polutke definitivno seli na južnu polutku. Očito je da su tamo još mnoga neobrađena polja gdje istina za današnje vrijeme još nije doprla.

Duhovni izazovi

Sto godina od službenog organiziranja Reformnog pokreta nije se spominjalo u nekom slavljeničkom duhu već su se s ozbiljnošću analizirale pojave koje se javljaju u crkvi. Duhovna mlakost, najsnažnije obilježje vremena u kojem živimo, kao posljedice rezultira izostankom žive vjere i pojačanoj svjetovnosti. Ubrzano tempo života i nedostatak vremena za duhovnu hranu mnogima su umanjili ili potpuno ugasili živo, svakodnevno iskustvo s Bogom kroz molitvu i proučavanje. S govornice se stoga ozbiljno pitalo kako ćemo se održati pred opasnim izazovima koji se brzo približavaju. Kao da malo po malo postajemo ravnodušni gledajući na znakovita zbivanja koja se odvijaju. S druge strane, moderna umrežena komunikacija olakšava širenje novih

vjetrova nauka. Većina nisu nova učenja već samo modificirane, stare zablude, koje se podmeću kao nove istine. Crkva je stoga pozvana da spremno i argumentirano ponudi odgovore svima koji su zbunjeni i traže biblijski utemeljena razjašnjenja.

Izbor novog vodstva GK

Postupak izbora proveden je na demokratski način i uvijek je bilo više (čak i do 7) kandidata za svaku dužnost. O svakom prijedlogu koji je došao na razmatranje mogla se dati primjedba ili otići na razgovor s kandidacijskim odborom koji je te prijedloge definirao. Takva transparentna procedura nekad zna biti i zamorna jer traje, ali je svakako potrebna kako bi se otklonila i najmanja mogućnost od majorizacije ili druge pojave prilikom izbora.

Izbor službenika GK donio je dosta promjena. Delegati su izborom novih voditelja odjela potvrdili svijest o tome da će svaki novi voditelj svojim angažmanom i djelovanjem obogatiti rad odjela. Različitost u pristupu i vođenju odjela vrijednosti su koje onda utječu i na globalnu razinu rada.

Zaključak

24. zasjedanje Generalne konferencije u Kolumbiji bilo je dinamično iskustvo. Kroz višednevno zasjedanje prikazane su ozbiljne analize duhovnog stanja crkve, donesene strateške odluke i izvršen izbor novih službenika. Novi

izbori pokazali su težnju za svježim pristupima i većim uključivanjem mlađih kadrova u vođenje.

Poseban naglasak stavljen je na misionarski rad, kolportazu i angažman mladih, koji se sve više prepoznaju kao ključna snaga budućnosti crkve. Razlike među regijama svijeta bile su vidljive, ali je zajednička vjera bila čvrst temelj dijaloga i razumijevanja. Statistički podaci potvrđuju demografsku promjenu: kršćanstvo se sve više seli na južnu polutku, gdje je duhovna glad još uvijek snažna. Duhovni izazovi modernog vremena, uključujući ravnodušnost, svjetovnost i pojavu zabluda, bili su ozbiljno istaknuti s govornice. Cjelokupno zasjedanje ostavilo je snažan dojam duhovnog zajedništva i osvjedočenja kako Bog i danas djeluje kroz svoju crkvu – u svakoj zemlji, u svakom srcu koje Mu se otvori. Zajednička molitva upućena na kraju zasjedanja bila je molba da Božji Duh vodi sve odgovorne službenike crkve u svojim dužnostima po cijelom svijetu.

Pozvani smo da ostanemo budni i čvrsti u vjeri, u vremenu koje nosi sve više duhovnih izazova i zbunjujućih poruka. Neka nam molitva, proučavanje Božje riječi i zajedništvo s braćom i sestrama budu svakodnevni izvor snage.

Opći duhovni sabor

Nakon četrnaestodnevnog intenzivnog zasjedanja došlo je vrijeme za jake duhovne doživljaje i susrete na općem saboru koji je

održan od 6. do 9. veljače 2025. u gradu Medellinu. Tu se okupilo više od tri tisuće vjernika koji su željeli zajedno s delegatima iz cijelog svijeta doživjeti pravu duhovnu gozbu ispunjenu pjesmama hvale Bogu, dirljivim i ohrabrujućim iskustvima, nadahnutim propovijedima i istinskom bratskom atmosferom.

Sve to se događalo u suvremenom, odlično opremljenom, velikom kongresnom centru Plaza Mayor smještenom u središtu grada. Glavna kongresna dvorana s preko 3000 mjesta, nekoliko manjih dvorana za usporedne sastanke i ogromna dvorana za ručkove bili su ispunjeni do posljednjeg mjesta. U pauzama je veliki trg između kongresne dvorane i dvorane za objed bio doslovno okupiran našim vjernicima. Tu je posebno došao do izražaja južnjački mentalitet jer su se tu, na trgu, začas spontano okupljali glazbenici i pjevači s pjesmama koje su privukle kako vjernike tako i prolaznike koji su iznenađeni ovakvim sadržajima znatiželjno pratili izvođače, ali i cijeli skup. Obzirom da je ovaj centar više namijenjen za poslovne kongrese i sajamske izložbe, vjerska je glazba bila neobičan sadržaj.

Iako na tako velikom skupu ne možemo poznavati većinu ljudi, jasno se osjećalo zajedništvo — premda smo bili nepoznati jedni drugima, povezivalo nas je bratstvo u Kristu. Takav duhovni sabor ostavlja trajan trag, ne samo u našim osjećajima nego i kao posebno duhovno iskustvo koje se ne zaboravlja.

IZABRANI SLUŽITELJI GENERALNE KONFERENCIJE

Eli Tenorio da Silva
Predsjednik

David Zic
Prvi potpredsjednik

Rolly Dumaguit
Drugi potpredsjednik

Liviu Tudoroiu
Tajnik

Wagner Guidini
Blagajnik

Voditelji odjela

Mario Linares
Misionarski rad i
kolportaza

Rômulo Borges
Obrazovanje

Rudolfo Gessner
Izdavaštvo

José Nguepe
Zdravstveno-
misionarski rad

Rolly Dumaguit
Obitelj

Wagner Guidini
Upravljanje

André Devai
Dobrotvorni rad

Nathan Tyler
Subotnja škola

Daniel Balbach
Mladi

Aaron Quispe
Glazba

Regionalni tajnici

Sorin Suceava
Europa

Petru Mangul
Euroazija

Alwin Vedhasingh
Azija

Peter Lausevic
Sjeverna Amerika

Nasareno Turushina
Srednja Amerika

Carlos Linares
Južna Amerika

John Bosco
Sjeverna Afrika

Sifiso Mnkandla
Južna Afrika

Benjamin Thiel
Pacifička regija

10 NAJVEĆIH UNIJA U SVIJETU po broju članova

1. Sjeverno - brazilska unija: 5 569

2. Južno - brazilska unija: 4 844

3. Peru: 3 481

4. Angola: 2 832

5. Rumunjska: 2 287

6. Kongo: 2 188

7. Ruanda: 1 261

8. Kolumbija: 1 002

9. Sjeverno - indijska unija: 910

10. Ukrajina: 772

MISIONSKE ŠKOLE

Brazil – *Ebenezer*

Peru – *Elim*

Rumunjska – *Institut Emanuel*

Portugal – *Misionska škola Filadelfija*

Austrija – *Plymouth Leadership College*

SAD – *Plymouth Leadership College*

Ukrajina – *Misionska škola*

Australija – *Elim Missionary College*

Filipini – *Bible Missionary Training School*

Meksiko – *J.N. Andrews Bible Institute*

Kolumbija – *Bethel*

Ruanda – *Accelerated Missionary Program*

Kongo – *Misionska škola*

Argentina – *Online misionska škola E.M.B.A.D.*

Angola – *Misionska škola Angola*

Delegati iz Europe

Razgovor s predsjednikom GK

Dana 22. siječnja 2025. godine, u Barbosi, Kolumbija, brat Eli Tenorio ponovno je izabran za predsjednika Generalne konferencije Reformnog pokreta.

Rodio se i odrastao u Brazilu, u skromnim uvjetima, radeći od najranije dobi. S 14 godina preselio se u Uberlândiju, gdje je upoznao Reformni pokret adventista sedmog dana. Kad je napunio 15 godina krstio se i posvetio život Bogu. Sa 17 godina počeo je služiti kao pomoćnik voditelja misionarskih aktivnosti u São Paulu, a u 20. godini osnovao je obitelj.

Rukopoložen je za propovjednika u 29. godini. Eli se u potpunosti posvetio službi, ostavljajući po strani osobne strasti kako bi slijedio svoje poslanje. Godine 2019. prvi put je izabran za predsjednika Generalne konferencije, ulogu koju nastavlja i u drugom mandatu.

Možete li nam opisati kako izgleda jedan prosječan radni dan Predsjednika Generalne konferencije?

Eli Tenorio: Jedan prosječan dan podrazumijeva odgovaranje na solidan broj e-mailova, telefonskih poziva i poruka. Ovi pozivi i poruke stižu iz različitih dijelova svijeta i obuhvaćaju širok raspon pitanja i situacija koje zahtijevaju pažnju i odgovor Generalne konferencije – administrativne, duhovne, doktrinarne prirode. Da bi efikasno pomogao različitim

organizacijskim jedinicama naše crkve širom svijeta, Predsjednik Generalne konferencije mora biti u stalnoj komunikaciji s Regionalnim Tajnicima koji predstavljaju Generalnu konferenciju u svojim područjima.

Kao Predsjednik Generalne konferencije, ja sam i predsjedavajući Savjeta GK i Doktrinarnog Savjeta i Izvršnog i Doktrinarnog Odbora. Dakle, dio mog administrativnog posla je bavljenje pitanjima dostavljenim ovim odborima i savjetima te osigurati da se ovi odbori i

savjeti sastaju na vrijeme kako bi se efikasno i na vrijeme bavili pitanjima koja su im proslijeđena.

Dio mog posla je i pisanje članaka za naše crkvene publikacije u tiskanom izdanju i online, priprema konferencija, snimanje video materijala i održavanje sastanaka uživo s crkvama koje to traže. Mnogi od ovih sastanaka se ne mogu održavati tijekom regularnih radnih sati uslijed razlike u vremenskim zonama. Oni mogu biti zakazani u bilo koje doba dana ili u ponoć, ali uvijek je zadovoljstvo sresti našu braću i

biti u mogućnosti komunicirati tijekom istog dana iako se nalazimo u različitim zemljama.

Sobzirom na razlike u kulturi i životnom stilu među našim članovima u preko stotinu zemalja, kako doktrinarna struktura i Isusova ljubav doprinose jedinstvu Božjeg naroda?

Eli Tenorio: Putovanje svijetom i posjećivanje naše Crkve u različitim zemljama naučilo me istini koju nikada neću zaboraviti - mi smo jedna svjetska obitelj. Bio sam na mjestima gdje su kultura, jezik i običaji bili potpuno drugačiji od mojih. Pa ipak, svaki put kad bih ušao u crkvu Reformnog pokreta, osjećao sam se istinski kao kod kuće. A znate li zašto? Zato što dijelimo doktrinarni i duhovni identitet. Zato se naše jedinstvo ne smije temeljiti na privremenim stvarima, već na učenjima koje nam je sam Krist dao. Božji zakon je izraz Njegovog karaktera. Svako načelo koje podržavamo, svaka istina koju čuvamo, trebala bi nas ujediniti na način koji daleko nadilazi geografske ili kulturne barijere. Gdje god idem, vidim braću i sestre hranjene istom Riječju, koji poštuju isti dan, žive iste vrijednosti. Nije važno jesam li u Aziji, Africi, Europi ili Americi - ono što nas ujedinjuje je naša predanost istini. Živimo u izazovnim vremenima. Svijet postaje sve više podijeljen, fragmentiran, ispunjen

ideologijama koje nastoje razdvojiti ljude. Da, zlo pokušava prodrijeti u Crkvu, ali moramo ostati postojani, jer naš temelj ne bi trebala biti ljudska mišljenja, već vječna istina Božje Riječi.

S obzirom na pritiske današnjeg svijeta, s kojim se izazovima suočava Crkva u naporima da uključi tinejdžere i mlade u Božje djelo?

Eli Tenorio: Ako postoji jedna greška koju smo mi, kao Crkva, napravili, to je podcjenjivanje potencijala mladih ljudi. Imaju energiju, kreativnost i hrabrost. Sposobni su za puno više nego što mislimo. Ali da bi se to dogodilo, moraju osjetiti da postoji prostor za djelovanje, da se njihovi glasovi čuju. Moderni svijet radi protiv njih, predstavljajući način života koji ispunjava um, ali ne i srce. A kada im ne damo veću svrhu, oni pronalaze svrhu negdje drugdje. Srećom, događa se nešto izvanredno. Prodaja Biblije je u porastu, prvenstveno potaknuta Generacijom Z. Dok je tržište knjiga prošle godine poraslo za samo 1%, prodaja Biblije porasla je za 22%. Ovaj rast signalizira obnovljeni interes za Sveto pismo, posebno među mladima. Generacija Z ponovno otkriva moć Biblije i u njoj traži odgovore na najveća životna pitanja. I to mi govori nešto važno: Mladi ljudi ne odbacuju vjeru. Ono što odbacuju je površno iskustvo. Ono što oni zaista žele je nešto dublje,

nešto dublje od površinske razine i očiglednog. Traže smisao, traže svrhu, oni traže Boga. I koja je naša uloga u svemu tome? Prvo, moramo vjerovati u njih. Nije dovoljno samo reći da su oni budućnost Crkve. To nije istina. Oni su sadašnjost i sada se moraju uključiti. Sjećam se kada sam kršten s 15 godina. Već sljedeće nedjelje navečer, moje ime je bilo na popisu zaduženih za propovijedi. To mi je promijenilo život. Mladi se žele uključiti i mi im moramo dati tu priliku. Ako to učinimo, nećemo ih morati uvjeravati da ostanu u Crkvi. Ostatak će jer će osjećati da je ovo mjesto gdje pripadaju. Ovo je njihovo mjesto.

Koju biste poruku ohrabrenja željeli podijeliti s Crkvom diljem svijeta?

Eli Tenorio: Ako sam išta naučio u životu, to je da Bog uvijek ima veću svrhu od one koju možemo vidjeti. Živimo u odlučujućim vremenima. Svijet se mijenja svaki dan. Kušnje se povećavaju. Neprijatelj nas pokušava podijeliti, oslabiti i odvojiti jedne od drugih. Ali sada je vrijeme da se ujedinito više nego ikad prije. Božje djelo nije samo u rukama jedne osobe - ono je u rukama svih nas. Svaki brat, svaka sestra, svaka mlada osoba, svako dijete dio je ove misije. Kasna kiša dolazi. Krist se vraća. I On poziva tebe i mene da budemo vjerni, da stojimo čvrsto, da ne dopustimo da nas smetnje ovog svijeta odvuču od onoga što je zaista važno. Ovo je moj apel: Radimo zajedno, svim srcem. Neka svatko od nas iskusi Božju ljubav i, kao rezultat toga, pokažimo svijetu da je Kristova ljubav stvarna - da Njegova milost mijenja živote, da postoji nada za sve koji Ga traže i da ćemo vrlo brzo svi biti zajedno u našem nebeskom domu. Domu u kojem više neće biti oprostaja, boli, suza - samo radost, vječnost i prisutnost našeg Spasitelja. To je moja poruka. Neka nas Bog sve blagoslovi u sljedećih pet godina u kojima ćemo dijeliti ovu vjeru - osim ako se Krist ne vrati prije toga.

Razgovor preuzet iz časopisa Arise and Shine (časopis dostupan na sdarm.org) i Glasnika Reformacije (1/2022).

Dvije republike (II. dio)

Vojo Lukić

Uvod

U prvom dijelu ovog članka istaknuli smo da Rimska Republika nikada nije prestala privlačiti pažnju povjesničara i služiti kao model društvenog i političkog uređenja. Pomno su ga proučavali i oponašali tvorci Ustava Sjedinjenih Američkih Država. Osnivači SAD-a priznali su da se iz uspona, propadanja i konačnog pada Rimske Republike mogu naučiti dragocjene lekcije. Bilo bi dobro kada bi suvremeni američki političari bili jednako predani proučavanju drevne povijesti kao što su to bili njihovi prethodnici.

U ovom drugom dijelu, pružit ćemo kratak pregled Rimske Republike, izvući vrijedne pouke iz njezina uspona i pada te primijeniti te pouke na drugu republiku – Sjedinjene Američke Države. To činimo iz dva glavna razloga: američka republika oblikovana je prema uzoru na Rimsku Republiku. I drugo, apokaliptičko proročanstvo iz Otkrivenja 13 govori o Rimu i Sjedinjenim Državama kao posljednjim velikim svjetskim silama koje će nastojati uspostaviti globalnu dominaciju i nametnuti zakone suprotne Božjem zakonu.

Polibijevim stopama

Godine 167. pr. Kr. rimska vojska uzela je kao taoca obrazovanog i uglednog grčkog plemića te ga prevezla u Rim, gdje je proveo sljedećih 17 godina. Zbog svog odgoja i kulture, taj je Grk bio primljen u najuglednije rimske kuće. Ondje je bio imenovan učiteljem i povjereno mu je obrazovanje dvojice sinova Emilija Paula, slavnog vojskovođe i dvostrukog konzula. Mnogo godina taj će grčki učitelj ostati u najužem krugu najmoćnijih rimskih magistrata te ih pratiti u njihovim vojnim pohodima. Imao je privilegiju izravno promatrati uspon Rimske Republike do vrhunca njezine moći u mediteranskom svijetu. Ime tog grčkog plemića bilo je Polibije, a njegovo veliko povijesno djelo o Rimskoj Republici nosi naslov *Historije*. U tom značajnom djelu Polibije je ispričavao rimsku povijest od 264. pr. Kr. do 146. pr. Kr.

Kao jedan od zapanjenih promatrača, Polibije se pitao kako je tako stroga, poljoprivredna civilizacija uspjela zavladati Mediteranom s do tad neviđenim uspjehom. Na to je pitanje nastojao

odgovoriti u *Historijama*. Vjerovao je da se tajna rimskog uspjeha samo djelomično može pripisati rimskim vođama, koji su pokazivali velike osobne i građansku vrline. Otkrio je da je jednako važan čimbenik rimskog uspjeha bio i rimski ustav, osobito podjela vlasti između glavnih vladajućih institucija Republike (*mješovita vladavina*). Šesto poglavlje Polibijevih *Historija* pomno su proučavali očevi američkog Ustava – i to s dobrim razlogom. U ovom ćemo dijelu članka ukratko razmotriti istu temu, a kao početnu točku uzet ćemo skicu najranije povijesti Rima.

Skromni počeci

U ovom članku možemo ponuditi samo kratki pregled rimske povijesti, ograničavajući se na ključne povijesne događaje, društvene institucije i osobe relevantne za našu temu.

Podrijetlo Rima u velikoj je mjeri obavijeno velom legendarnih priča. Nesporno je, međutim, da je Apeninski poluotok u vrijeme naseljavanja Latina u pokrajini Lacij, ravnici u središnjem dijelu zapadne Italije (2. tisućljeće pr. Kr.), bio nastanjen raznim plemenima i narodima. Latini su govorili

jednim od italskih dijalekata, uz koje su postojali još oskumski-umbrijski i venetski, a svi su pripadali indoeuropskoj jezičnoj obitelji. Rim je nastao i razvijao se u multikulturalnom okruženju od kojeg su Latini uvelike profitirali. Od 8. stoljeća pr. Kr. dvije razvijene civilizacije imale su snažan utjecaj na Latine – Etrušćani na sjeveru i Grci na jugu. Od tih naroda, posebno od Etrušćana, Rimljani su preuzeli i prilagodili pismo, političke institucije i vojnu organizaciju, urbanu infrastrukturu, umjetnost i arhitekturu te oblike zabave poput gladijatorskih borbi.

Rimljani su bili počašćeni grčkim povjesničarskim prikazom podrijetla njihova grada i rado su ga prihvatili. Prema tom mitu, trojanski junak Eneja i njegova pratnja pobjegli su nakon grčkog razaranja Troje i krenuli na pomorsko putovanje. Nakon nekoliko godina lutanja, nastanili su se u središnjoj Italiji, gdje su se pomiješali s domorodačkim stanovništvom i postali Latini. Nekoliko kraljeva, navodno potomaka Eneje, vladalo je gradom Albom Longom u Laciju od ranog 12. stoljeća pr. Kr., sve do posljednjih nasljednika te kraljevske loze—blizanaca Romula i Rema—koji su svrgnuli zlog kralja i 753. godine pr. Kr. osnovali vlastiti grad na Palatinskom brežuljku, grad Rim. Zanimljivo je da drevna priča opisuje borbu za prevlast nad novim gradom između dvojice braće te kako je Romul nadvladao i ubio Rema. Vrlo je simbolično i zlokobno proročanski da je iz tog krvoprolića nastala država koja će zavladati mediteranskim svijetom.

Rani Latini bavili su se poljoprivredom i stočarstvom, živeći u selima i manjim gradovima. Negdje u 8. stoljeću pr. Kr. osnovano je utvrđeno naselje na rijeci Tiber, oko 12 milja (20 km) od mora. To je mjesto nadziralo pogodan riječni prijelaz i nalazilo se na graničnom području između Lacija i Etrurije. Sljedećih 250 godina Rimom je vladalo sedam kraljeva, od kojih su neki potjecali iz etrušćanske dinastije. Prvih šest kraljeva, čini se, vladalo je razumno i pravedno, no posljednji među njima, Tarkvinije Oholi (*Tarquinius Superbus*), ostao je zapamćen kao okrutni tiranin kojeg je svrgnula narodna pobuna. Pobunu je izazvao čin seksualnog

nasilja koji je kraljev sin počinio nad čestitom plemkinjom Lukrecijom. Taj događaj, koji je vjerojatno mješavina povijesne istine i legende, važan je za razumijevanje Rimske Republike iz dva razloga: Rimljani su iznimno cijenili ideju republike i prezirali čak i privid monarhije, a uz to su rani Rimljani visoko vrednovali pojedince koji su pokazivali moralne vrline te promicali zdrav i dobro uređen obiteljski život.

Rana republika

Općenito se pretpostavlja da je posljednji rimski kralj svrgnut 509. ili 510. pr. Kr. te da je Rim od tada prešao na republikanski oblik vladavine. Kao što smo ranije naveli, rani rimski povjesničari oblikovali su kronološki okvir svojih povijesnih izvještaja oslanjajući se na popis godišnjih magistrata od početka Republike nadalje (*fasti consulares*). Međutim, važno je naglasiti da razdoblje monarhije (753.–?509. pr. Kr.) i ranorepublikansko razdoblje (509.–?264. pr. Kr.) nisu povijesno dobro dokumentirani. S obzirom na opseg i svrhu ovog članka, možemo dati samo osnovni pregled najvažnijih političkih i društvenih institucija Rimske Republike (rinskog ustava).

Ključni događaj u ukidanju kraljevske vlasti i uspostavi republikanske vladavine bilo je biranje dvaju najviših magistrata, **konzula**, nakon što bi ih predložilo najviše upravno tijelo—Senat. Dvije glavne kraljevske ovlasti—one vrhovnog svećenika i vrhovnog vojnog zapovjednika—podijeljene su između dviju skupina magistrata: Rex sacrorum, odnosno „kralj svetih obreda”, preuzeo je vodeću vjersku funkciju, dok je vrhovno vojno zapovjedništvo povjereno dvojici glavnih magistrata, koji su se nazivali konzulima. Konzule je svake godine birala Centurijska skupština, a oni su zajednički obnašali najviše vojne i političke izvršne ovlasti (*imperium*). Dodjeljivanje jednakih ovlasti nositeljima rimskih javnih dužnosti (*kolegijalnost*) bio je uobičajen i djelotvoran način sprječavanja zlorabe moći. Tako je, primjerice, svaki magistrat mogao staviti **veto** na odluku magistrata istog ili nižeg ranga.

Vjerojatno je da je **Senat** (*lat. senatus*) nastao tijekom monarhije

kao savjetodavno tijelo koje je pomagalo kralju. Najvjerojatnije se sastojao od starijih, a time i, pretpostavljeno, „mudrih” ljudi (*lat. senex, gen. sentis* znači „star” ili „starac”). Livije, a kasnije i Ciceron, izvještavaju da je Romul odabrao prvih 100 senatora iz uglednih rimskih obitelji (npr. Klaudijevci, Julijevci, Kornelijevci). Potomci tih ljudi („očevi”—*lat. patres*) kasnije će činiti patricijski stalež ili rimsku aristokraciju. Tijekom razdoblja srednje republike, Senat je imao oko 300 članova, koji su zajednički nazvani *patres et conscripti* („očevi i upisani”). U kasnoj republici broj senatora povećao se na 900, pa čak i 1.000, da bi se u carstvu trajno ustalio na 600. Plebejci, rimski građani bez plemićkog podrijetla, kasnije su stekli pravo jednakog pristupa Senatu i mogućnost obnašanja dužnosti visokih magistrata.

Senat nije bio izabrano tijelo, već su njegove članove imenovali konzuli, a kasnije cenzori. Tijekom povijesti, izbor na magistratsku dužnost automatski je vodio do članstva u Senatu. Senat je savjetovao i magistratu i rimski narod izdavanjem svoje većinske odluke („*senatus consultum*”—„savjet Senata”). Senat je bio daleko najutjecajnije savjetodavno i upravno tijelo, s golemim ugledom i moći kako u unutarnjoj tako i u vanjskoj politici. Čak i slavno ime Rimske Republike odražavalo je značaj Senata. Poznata kratica—**SPQR**—*Senatus Populus Que Romanus* – „Rimski Senat i narod”—svjedoči da su dva suverena subjekta u Rimskoj Republici bili Senat i rimski narod.

Zakonodavne i izborne ovlasti pripadale su rimskim **narodnim skupštinama**. Samo su odrasli muški rimski građani mogli ostvarivati svoja politička prava (pravo glasa) u jednoj od dvije skupštine. Svaka je osoba imala jedan glas, ali ga je davala unutar veće glasačke jedinice koja je pak također imala samo jedan glas (ovaj model je donekle sličan izbornom kolegiju u SAD-u). Te dvije narodne skupštine nazivale su se Centurijska skupština (*Comitia Centuriata*) i Tributska skupština (*Comitia Tributa*).

Centurijska skupština (*Comitia Centuriata*) bila je nasljednica **Kurijske skupštine**

(*Comitia Curiata*) koja vuče korijene iz Rimskog Kraljevstva, a koja se temeljila na ranim rimskim obiteljima, ili preciznije, na trideset originalnih patricijskih (aristokratskih) klanova. Šesti rimski kralj, Servije Tulije, uveo je političke reforme koje su rezultirale formiranjem Centurijske skupštine. Ova se skupština prvobitno sastojala od građana-vojnika i imala je vojni karakter. Svi birači u ovoj skupštini bili su podijeljeni u **ekvite** (konjica) kojoj je bilo dodijeljeno 18 centurija, i u **pedite** (pješaštvo) kojima je kolektivno dodijeljeno 170 centurija. Klasa pješaštva bila je dalje podijeljena na pet (ili šest) podklasa prema kriterijima bogatstva. Svaka klasa i podklasa imale su pravo na određeni broj centurija, ukupni broj centurija bio je 193 (a 241. godine pr. Kr. taj broj povećao se na 373). Bogata klasa dobivala je najveći broj centurija i tako djelovala kao dominantna skupina u skupštini, iako je numerički bila najmanja. Centurijska skupština odlučivala je o ratu i miru te birala najviše magistrature (konzule, pretore, cenzure i kurulske edile, od kojih su konzuli i pretori imali pravo prakticirati *imperium*). Sve do kasne republike, ova je skupština također obnašala dužnost kaznenog suda i izvršavala smrtnu kaznu.

Tributska skupština (*Comitia Tributa*) bila je civilna skupština organizirana ne prema bogatstvu, već prema teritorijalnom principu i stoga je bila nešto demokratičnija po svom karakteru. Teritorij rimske države bio je podijeljen na

četiri urbana i nekoliko ruralnih okruga, zvanih plemena, u kojima su rimski građani glasovali prema svom prebivalištu (broj ruralnih plemena povećao se s 17 na 31, čime je ukupan broj svih plemena iznosio 35). Tributska skupština birala je magistrature koji nisu imali *imperium* (plebejske tribune, plebejske edilove i kvestore) te je razmatrala slučajeve koji su uključivali ozbiljna javna kaznena djela sankcionirana visokim novčanim kaznama. Treba napomenuti da je otprilike trećina rimskog društva bila sastavljena od robova bez političkih prava.

Postojala je u rimskoj republici treća narodna skupština iz koje su patriciji bili isključeni—**Concilium Plebis** ili **Plebejska skupština**. Samo su plebejci (obični građani) glasovali u ovoj skupštini kako bi donijeli zakone (tzv. plebiscite), birali plebejske tribune i plebejske edilove, te sudili u pravnim slučajevima. Plebejski tribuni smatrani su svetima i posjedovali su nepovredivost. Također su mogli staviti veto na rad bilo kojeg magistrata, uključujući i drugog tribuna. Zastupali su građane protiv postupaka konzula, uvodili zakonodavne prijedloge u Tributsku skupštinu, a samo su oni mogli sazvati Plebejsku skupštinu. Plebejska skupština treba se razlikovati od Tributske skupštine. Obje skupštine bile su organizirane prema teritorijalnom principu, međutim, u radu Tributske skupštine sudjelovali su i plebejci i patriciji, dok je sudjelovanje u Plebejskoj skupštini bilo ograničeno samo na plebejce. Plebejska skupština

postupno je nestajala i iščezavala u vrijeme Carstva.

Sukob redova i plebejski tribunati

Stvaranje Plebejskog vijeća i plebejskog tribuna rezultat je borbe između dviju klasa rimskih građana—plebejaca i patricija. Plebejci su služili Republici u vrijeme rata često zapostavljajući vlastite farme i upadajući u dugove. Patriciji su nametnuli oštre zakone o dugu koji su plebejce ostavili izloženima zlostavljanju, pa čak i porobljivanju od strane njihovih vjerovnika. Kako su patriciji kontrolirali politiku, plebejci nisu imali drugog izbora nego povući se iz grada u vrijeme kada je bila potrebna njihova vojna služba. Prva secesija dogodila se 594. pr. Kr. i slijedile su još dvije. Patriciji su popustili i dali plebejcima pravo da se okupljaju u svojoj vlastitoj skupštini, *Concilium Plebis*, te da biraju vlastitog službenika za zaštitu svojih prava, plebejskog tribuna.

Borba plebejaca za ravnopravnost s patricijima i za pristup magistraturama trajala je oko dvjesto godina. Godine 367. pr. Kr. donesen je zakon nazvan *Lex Licinia Sextia* koji je omogućio plebejcima kandidaturu za konzula. Sljedeće godine izabran je prvi plebejski konzul, a od 342. pr. Kr. jedan od dva konzula morao je biti plebejac. Sukob redova trajat će sve do donošenja *Lex Hortensia* 287. pr. Kr. Ovaj zakon je konačno dao Plebejskom vijeću ovlast da donosi zakone koji su obvezujući i za plebejce i patricije oduzimajući patricijskim senatorima njihovu konačnu kontrolu (*auctoritas patrum*—autoritet „očeva”) nad Plebejskim vijećem.

Prema rimskoj tradiciji, najranija visoka magistratura koja je nastala iz sukoba redova i koja je plebejcima otvorila pristup konzulatu stvorena je 445. pr. Kr. Bila je to dužnost **vojnog tribuna s konzulskim ovlastima** (konzularni tribuni). Popis magistrata od 444. do 367. pr. Kr. pokazuje da su se u glavnom magistratu izmjenjivali konzuli i vojni tribuni. Konzularni tribunat ukinut je 367. pr. Kr. i zamijenjen konzulatom.

Jedan od najvrjednijih rezultata sukoba redova bila je kodifikacija rimskog običajnog prava. Taj zakonski

kodeks, poznat kao **Zakon dvanaest tablica**, nastao je oko 450. ili 451. pr. Kr. na zahtjev plebejaca koji su tražili pravnu zaštitu od patricijske zlouporabe moći. Zakon je bio urezan na dvanaest brončanih ploča i javno izložen na Forumu, čineći ga tako poznatim svim građanima. On je utvrđivao prava i dužnosti rimskih građana te sadržavao pravila o pravnom postupku (za sudove i suđenja, izvršenje presuda) i materijalno-pravna pitanja (ugovori, obiteljsko pravo, nasljedno pravo, sticanje i posjedovanje, prava na zemljište, delikti i prekršaji, sveti zakon). Zakon dvanaest tablica imao je ogromnu važnost i autoritet u Rimskoj Republici. On je postavio temelje rimskog prava i, iako se dosta razvijao kroz naredna stoljeća, nikada nije službeno ukinut. Sadržaj ovog zakonodavnog kodeksa nije nam poznat izravno, nego preko autora koji su uz svoje komentare prenijeli različite zakonske odredbe.

Magistrati u Rimskoj Republici

Državne institucije Rimske Republike razvijale su se tijekom nekoliko stotina godina i bile su usredotočene na niz magistrata ili službi. Svi ti magistrati imali su nekoliko zajedničkih obilježja:

- Nositelji službi dolazili su na položaje putem izbora.

- Mandat nositelja službi trajao je jednu godinu.

- Nositelji službi morali su ispunjavati minimalne dobne uvjete za svaku službu.

- Svaka je služba bila kolegijalna, što znači da je istu titulu istodobno imalo više osoba.

Najniža magistratura bila je **kvestura**. Prema potpuno razvijenom sustavu, kvestori su trebali imati 30 godina i bili su zaduženi za nadzor nad raznim financijskim poslovima, kako unutar države, tako i u provincijama. Kako se republika širila, tako je rastao i broj kvestora — s početna dva na dvadeset.

Sljedeća magistratura bila je **edilstvo**. Edili su izvorno bila dva i birani su iz reda plebejaca. Od 365./366. pr. Kr. dodana su još dva patricijska edila postojećima. Ti dodatni edili nazivali su se kurulskim („višim”) edilima i imali su ovlast izdavanja edikata (*ius edicendi*) kojima su uređivali trgovačke transakcije. Od tada su se svake godine birala četiri edila, a minimalna dobna granica za ovu službu bila je 36 godina. Edili su bili odgovorni za razne gradske poslove, uključujući održavanje i popravak urbane infrastrukture, nadzor tržišta radi osiguravanja poštene trgovine i provođenja jedinstvenih standarda težine i mjerenja, kao i organizaciju javnih festivala.

Iznad edila, a odmah ispod konzula, bili su **pretori**. Za ovu

službu osoba je morala imati najmanje 39 godina. Kao i kod kvestora, broj pretora se s vremenom povećavao — s jednog na čak osam. Pretor je isprva rješavao samo pravne slučajeve koji su uključivali rimske građane (*praetor urbanus*), ali su kasnije birani dodatni pretori za provođenje pravde u slučajevima sa strancima (*praetor peregrinus*). Pretori su uglavnom služili u pravosudnoj ulozi, nadzirajući sudove i funkcioniranje pravosudnog sustava. Imali su *imperium*, što im je omogućavalo zapovijedanje vojnim jedinicama i predsjedavanje narodnim skupštinama, uključujući Senat. Pretorski edikti, koji su određivali pravnu proceduru, imali su velik utjecaj na razvoj rimskog prava.

Najprestižnija dužnost od svih bila je **konzulat**. Svake su se godine birala samo dva konzula, a svaki kandidat morao je imati najmanje 42 godine. Konzuli su djelovali kao glavni izvršni dužnosnici države i, veći dio razdoblja Republike, služili su kao generali rimskih vojski. Ova je služba obično predstavljala vrhunac plemićke karijere jednog Rimljanina. Više o konzulima navedeno je ranije.

Svaki od glavnih magistrata u rimskoj vlasti imao je određeni broj pomoćnika ili liktora, čija je zadaća bila provoditi naredbe magistrata i koračati ulicama ispred njega kako bi mu raščistili put. Broj liktora dodijeljen svakom magistratu razlikovao se — najviši dužnosnici, poput konzula, imali su najviše

liktor, dok su niži magistrati imali manje. Kao simbol magistratske moći, svaki je liktor nosio *fasces* — sjekiru okruženu snopom štapova povezanih ljubičastom vrpcom. U teoriji, magistrat je mogao narediti liktorima da kazne prekršitelje — bilo batinanjem štapovima, bilo pogubljenjem sjekirama. Jedna od najstrašnijih naredbi koju je magistrat mogao izreći bila je formalna fraza: „*Liktore, razveži fasces*“ — jer je to značilo da će netko uskoro biti ili pretučen ili pogubljen. Moderna riječ „fašizam“, koja označava pretjerano autoritarni oblik vlasti, potječe upravo od tih rimskih snopova štapova i sjekira koji su simbolizirali upravnu moć. Ipak, fašizam 20. stoljeća i republikanski rimski *fasces*, osim zajedničkog simbola, imaju vrlo malo toga zajedničkog — ako išta.

U Rimskoj Republici postojale su još dvije visoke službe s posebnim ovlastima — služba diktatora i služba cenzora. S vremena na vrijeme, vojne izvanredne situacije zahtijevale su da se vođi dodijele izvanredne ovlasti na kratko razdoblje. Prema drevnoj tradiciji, služba diktatora ustanovljena je 501. pr. Kr. i postojala

je sve do Drugog punskog rata (218.–201. pr. Kr.). Tijekom vojne krize, ali najduže do šest mjeseci, diktator je imao vrhovno vojno zapovjedništvo nad rimskom vojskom (*magister populi*). Ova je služba bila potpuno ustavna i ne treba je miješati s kasnorepublikanskim diktaturama Sule i Cezara, koje su predstavljale legalizaciju autokratske vlasti prisvojene putem vojnog prevrata.

Druga pomalo neobična služba bila je služba **cenzoza**. Od 443. pr. Kr. do 22. pr. Kr., Centurijska skupština birala je dva cenzora na mandat od osamnaest mjeseci. Glavna zadaća ovih dvaju civilnih magistrata bila je sastavljanje i održavanje popisa stanovništva — službenog registra rimskih građana (osobni podaci, pripadnost plemenu, procjena imovine). Popis stanovništva služio je kao osnova za određivanje biračkih prava, obveze za vojnu službu i oporezivanje. Cenzori su u početku bili isključivo patriciji, ali od 339. pr. Kr. barem jedan cenzor morao je biti plebejac, a od 131. pr. Kr. oba cenzora bila su plebejci. Cenzori su također nadzirali javni moral, revidirali članstvo u Senatu

i nadgledali davanje u zakup javnih dobara koja su donosila prihode, kao i sklapanje ugovora s *publicanima* (poreznim zakupnicima). Služba cenzora nije podrazumijevala *imperium*, no bila je vrlo prestižna i odmah iza konzulata po važnosti. Obično su je obnašali bivši konzuli.

Srednja i kasna Rimaska Republika uspostavile su niz magistratura koje je jedan istaknuti rimski plemić mogao obnašati. Taj „karijerni put“ nazivao se **cursus honorum** („put časti“). Kada je zakon s početka 2. stoljeća pr. Kr. propisao da svi konzuli moraju biti bivši pretori, osnovni slijed službi postao je: kvestor – edil (ili narodni tribun) – pretor – konzul.

Kao što je ranije spomenuto, zakon je određivao minimalnu dob za obnašanje pojedinih službi te nametao razmak od najmanje dvije godine između dvije uzastopne službe. Kako je Republika rasla, tako je rasla i konkurencija za javne dužnosti među rimskim elitama. Najuspješniji kandidati za visoke službe nisu propuštali nijednu godinu na svom usponu kroz *cursus*

honorum, sve dok ne bi dosegli vrh – konzulsku čast.

Trajna vrijednost Rimskog ustava

Rimska republika bila je daleko od idealnog modela pravednog društva. Ipak, ne možemo poreći da je dao nekoliko velikih doprinosa načelima upravljanja koja i danas cijenimo. Dok zaključujemo naš kratki pregled Rimskog ustava, želim istaknuti jednu plemenitu značajku rimskog sustava republikanske vlasti koju cijenimo do danas – status građanina (*civitas*) i priznavanje vladavine prava. Jedno od prava građana bilo je da ne mogu biti kažnjeni bez pravog suđenja, da vrsta kazne mora biti propisana zakonom, a štoviše, to se suđenje moralo održati u Rimu.

Ova baština rimske Republike, koja je očuvana tijekom Rimskog Carstva, dokumentirana je u povijesnim knjigama Novog Zavjeta. Kršćani optuženi za bilo kakav javni prijestup nisu mogli biti progonjeni ili kažnjeni bez odgovarajućeg postupka ako su bili rimski građani. Poznati primjer je nezakonito bičevanje apostola Pavla i Sile po naredbi nižih magistrata u Filipima. Prema Porcijanskim zakonima (*leges Porciae*), rimski građanin nije mogao biti mučen ili bičevan. Kada je Pavao rekao da je rimski građanin, bio mu je priznat građanski status, odnosno pravo da bude suđen u Rimu (Djela apostolska 16:20–40). Ako optuženi nije bio rimski građanin, suđenje bi vodio lokalni magistrat.

Jedna od najmoćnijih fraza u rimskom društvu bila je „*Civis Romanus sum*“, što znači „Ja sam rimski građanin“. Pozivajući se na svoje rimsko građanstvo, građanin bi dobio zaštitu i svoja puna procesna prava. Ova je fraza ušla u rimsku legendu kada je korumpirani guverner, Verres, uhvatio rimskog građanina i nezakonito naredio da se čovjek premlaćuje i muči unatoč čovjekovim opetovanim protestima: „*Civis Romanus sum*.“

Rimski autor Ciceron, koji je uspješno procesuirao Verresa, živopisno opisuje ovu scenu

naglašavajući važnost statusa čovjeka kao građanina. U svojoj oraciji „*Protiv Verresa*“, Ciceron piše: „Tada je [naredio da se čovjeka najsvirepije bičuje sa svih strana. Usred foruma u Mesani rimski građanin, o suci, bičen je štapovima; a u međuvremenu nije se čuo nikakav jecaj, nijedna druga riječ od tog nesretnog čovjeka, usprkos svom njegovom bolu, i između zvuka udaraca, osim ovih riječi: ‘Ja sam rimski građanin.’... O slatko ime slobode! O divne privilegije našeg građanstva! O Porcijanski zakon! O Sempronijski zakoni! O moći tribuna, koju su Rimljani gorko žalili, a naposljetku im je vraćena!“

Članak preuzet iz časopisa *Reformation and Herald*, Vol 64. No. 2 (2023)

Literatura:

Primarni izvori

- Waterfield, R., McGing, B., Polybius –? *The Histories* (Oxford World's Classics), translated by Robin Waterfield with an Introduction and Notes by Brian McGing (Oxford University Press: Oxford, 2010).
- Ogilvie, R., Oakley S., De Selincourt, A., *Livy –? The Early History of Rome: Books I–V* (The History of

Rome from Its Foundations), translated by Aubrey De Selincourt (Penguin Books: London, 1970)

- Cicero, M.T., *De Re Publica* (On the Republic), *The Complete Works of Marcus Tullius Cicero* (Delphi Classics: Hastings, 2014)

Sekundarni izvori:

- Cambridge Ancient History, vol. vii, pt. 2: *The Rise of Rome to 220 BC*, ed. F. W. Walbank, A. E. Astin, M. W. Frederiksen, R. M. Ogilvie, and A. Drummond (Cambridge, 1989).
- Cary, M., Scullard, H.H., *A History of Rome* (The Macmillan Press Ltd.: London and Basingstoke, 1975).
- Grant, M., *History of Rome* (Charles Scribner's Sons: New York, 1978).
- Everitt, A., *The Rise of Rome* (Random House: New York, 2012).
- Beard, M., *SPQR – A History of Ancient Rome* (Liveright Publishing Corporation: New York – London, 2015).
- Lintott, A., *The Constitution of the Roman Republic* (Oxford University Press: Oxford, 1999).
- Atkins, J.W., *Cicero on Politics and the Limits of Reason – The Republic and Laws* (Cambridge University Press: Cambridge, 2013).
- Rosenstein, N., Morstein-Marx, R., eds., *A Companion to the Roman Republic* (Blackwell Publishing: Malden, 2006).

Jesu li društvene mreže zamijenile moju Bibliju?

Csongor Matyas

Treće predavanje iz serije „Društvene mreže“

Ideja da bi društveni mediji mogli zamijeniti Bibliju može zvučati nategnuto, posebno za one koji su duboko ukorijenjeni u kršćanskoj vjerskoj kulturi. Ideja da bi naše Sveto pismo moglo biti zamijenjeno nečim tako modernim kao što su društveni mediji može se činiti čudnom ili čak bizarnom. No, krenimo na putovanje u svakodnevni život prosječne osobe 2025. godine. Budite spremni da će sljedeći retci izazvati nevjericu ili čak tračak srama. Zamislite ovo: tipičan dan u životu bilo koje osobe, bez obzira na dob, koja se oslanja na svoj pametni telefon i uronjena je u svijet društvenih mreža.

Jutarnji rituali (6:30 sati)

Dan započinje elektroničkom simfonijom obavijesti, dok se oči naših ljubitelja društvenih mreža otvaraju pri sjaju njihovog pametnog telefona. Refleksnim pokretom prsta počinje dnevno putovanje. Brzo pregledavanje beskrajnog Instagram feeda (sastavljenih slika i poruka za pregledavanje), filtriranog savršenstva i organiziranih trenutaka postavlja ton za cijeli dan.

Kronika putnika (8:00 sati)

Na putu do posla, potraga za srećom se produbljuje na peronu. Dok autobus ili vlak klopota, pametni telefon se čini poput amajlije za sreću, spreman uvući našeg protagonista u vrtlog tweetova, objava i priča. Vrijeme prestaje postojati dok se minute pretvaraju u vječnost provednu u listanju kroz beskrajni niz digitalnog sadržaja.

Ometanja za stolom (10:30 sati)

Posao možda zahtijeva pažnju, ali društvene mreže imaju magnetsku privlačnost. Jutarnja pauza za kavu pretvara se u tajno listanje, a pametni telefon služi kao portal u paralelni svijet. Uronjena u memeove, ažuriranja statusa i viralne videozapise, produktivnost pada u drugi plan.

Labirint za vrijeme pauze za ručak (12:45 sati)

Pauze za ručak postaju digitalni banket. Tanjur hrane se ignorira dok

prsti plešu po ekranu, snalazeći se u labirintu različitih platformi. Od obiteljskih novosti na Facebooku do prolazne primamljivosti mamaca na TikToku, svaka ponuda sadržaja se doslovno proždire.

Poslijepodnevni ponor (15:30 sati)

Popodnevni umor neće otjerati dašak svježeg zraka ili sunčeve zrake, već stalno zujanje obavijesti.

Brzi bijeg u razgovore u stvarnom vremenu na X-u (prije poznatom kao Twitter) ili izlet u zečju rupu YouTubea pomlađuje našeg istraživača društvenih mreža i nudi privremeni bijeg od užurbanosti radnog dana.

Zamračena večer (18:00 sati)

Put kući obilježen je poplavom obavijesti koje samo čekaju da budu potvrđene. Na svakoj stanici napravi se pauza kako bi se stranice nakratko osvježile, a virtualni svijet nastavlja razvijati svoju ponudu. Uobičajeno provjeravanje poruka evoluiralo je od razonode

do ovisnosti koja je neraskidivo povezana sa svakodnevnim životom.

Digitalna večera (20:00 sati)

Kako se dan bliži kraju, stol za večeru pretvara se u pozornicu za digitalnu ekstravaganciju. Usred obroka, pametni telefon zauzima središnje mjesto kao vjeran suputnik, pružajući kontinuirani niz ažuriranja, fotografija i zajedničkih trenutaka, kako od pouzdanih prijatelja, tako i povremeno od stranaca. Usred mnoštva objava, može biti skriven jedan ili dva biblijska citata koji suptilno utječu na algoritam da stalno pruža našem zaposlenom pojedincu sadržaj koji se uvijek čini uvjerljivim i vrijednim pažnje.

Nostalgija u sumrak (22:30 sati)

U posljednjem činu dana, spavaća soba se pretvara u mjesto za noćno listanje. Meki sjaj ekrana vas privlači, tkajući tapiseriju nostalgije i povezanosti. Ovisnost traje sve dok vam se oči nevoljko ne predaju težini iscrpljenosti i ne zatvore za noć. U ovoj modernoj odiseji, prisila za skrolanjem besprijeckorno se utkala u tkivo svakodnevnog života, stvarajući složenu tapiseriju gdje se digitalni i fizički svijet stapaju u beskrajni, pomični horizont. Podsjeća li vas ovaj scenarij na nešto? Kako je jučer moglo tako brzo proći? Naš glavni junak u ovoj priči mogao bi se boriti s dozom srama i nevjerice kad shvati da usred žurbe i vreve nije bilo mjesta za Boga. Ni trenutka da se udubi u njegove svete riječi izravno iz izvora. Odjek biblijskog stiha: „Istražujte Pisma, jer mislite da u njima imate vječni život, i ona svjedoče o meni” (Ivan 5,39), odjekuje u njegovom umu. Zavjetuje se da današnji dan neće odražavati neuspjeha od jučer i odlučan je započeti dan uranjanjem u Božje riječi, osiguravajući da današnji dan vrijeme s Bogom, ima prednost nad digitalnim mamcima za odvlačenje pažnje.

Dok uranja u duboke riječi Biblije na svom pametnom telefonu, čini se da vrijeme prolazi bez napora. Ali, samo nekoliko trenutaka

nakon početka svetog čitanja, obavijest prekida njegovo duhovno putovanje, najavljujući novu objavu prijatelja na Instagramu. Iako ju je isprva namjeravao ignorirati i ostati zadubljen u biblijsku aplikaciju, refleksno dodiruje obavijest, što ga prenosi u svijet priča s bezbrojnim nedavnim ažuriranjima. Glatki prijelaz otežava povratak na biblijsku aplikaciju i završetak stiha u koji je bio zadubljen. Odjednom svjestan da je već 7:30 ujutro, nevoljko se probija do željezničke stanice i započinje još jedan radni dan sličan prethodnom. Jutarnja digitalna ometanja nenamjerno su potisnula trenutke namijenjene božanskom razmišljanju.

Ponavljanjem takvih scenarija, savjest se postupno smiruje i pronalazi utjehu u sporadičnim biblijskim objavama na društvenim mrežama. Duša koja žudi za dubokom utjehom koju može pružiti samo Božja Riječ, zadovoljava se tek mrvicama prosijanim po digitalnim stranicama društvenih mreža. Ova me spoznaja snažno pogađa - društvene mreže doista su zamijenile moju Bibliju. Otrežnjujuća misao, zar ne?

Ali čekajte, ima nade. Krist vas osobno poziva: „Dodite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas odmoriti. Uzmite jaram moj na sebe i učite se od mene jer sam krotak i ponizan srcem i naći ćete pokoj dušama svojim. Jer jaram je moj blag, a breme moje lako.” (Matej 11:28-30)

Nema razloga da vas preplavi stalna žurba i vrevu svjetovnih događaja. Postoji način da se potisne dominacija društvenih mreža i zamijeni svetim činom čitanja Svetog pisma. Prvi korak je priznati da je ovo zajednička borba, izazov za

sve nas. Nakon toga, ključni sljedeći korak je zatražiti pomoć od Boga. Samo On ima moć probuditi u vama želju da se oslobodite načina života koji je možda izmakao kontroli. „Jer Bog je taj koji u vama djeluje i htjeti i činiti po svojoj dobroj volji.” (Filipljanima 2:13)

On želi da živite život punim plućima. On želi da otkrijete istinski mir i krenete na putovanje vođeno Njegovom voljom, koja vam je otkrivena kroz beskrajna iskustva s Njim, potpomognuta Njegovom svetom Riječju. „Tvoja je riječ svjetiljka mojim nogama i svjetlo mom putu.” (Psalam 119, 105.)

Ako žudite za životom mira i radosti u Gospodinovom društvu, pozivam vas da mu se približite u molitvi. Priznajte da ste se upleli u prolazna, brza iskušenja ovoga svijeta. Podijelite s Njim svoju čežnju za dubljom vezom i sjetite se utješnog uvjerenja iz 1. Ivanove 1:9: „Ali ako priznajemo svoje grijeh, on je vjeran i pravedan da nam oprostí grijeh naše i očisti nas od svakog poroka.”

Prijatelju moj, ovo je moja iskrena želja i molitva za tebe. Molim se da ponovno otkriješ duboku ljepotu uranjajući u proučavanje Božje riječi. Sjetite se kako je u 2. Korinćanima 3:18 kaže: „A mi svi koji otkrivenim licem slavu Gospodnju kao u zrcalu gledamo, u isti se lik preobražavamo iz slave u slavu, kao od Gospodnjega Duha.” A evo još jednog korisnog savjeta: Pokušaj čitati Bibliju u pisanom papirnatom obliku. Na tim stranicama nema nikakvih obavijesti koje bi odvlačile pažnju. A možeš i postaviti svoj telefon na ‘Ne ometaj’ dok proučavaš i istražuješ Bibliju.

Članak preuzet iz časopisa Herold der Reformation, 2/2024.

Zahvalan na krštenju

Ebenezer Bulaya

Volim zapis iz evanđelja o Isusovom krštenju - onaj trenutak kada je došao k Ivanu na rijeku Jordan. Ivan je uronio Isusa u mutne vode rijeke Jordana i kada je Isus izronio, Duh Sveti je sišao i čuo se Božji glas: „Ovo je moj ljubljani Sin, u kojem mi je sva milina“ (Matej 3:17).

Uz Božju ljubav i potvrdu, Isus je započeo svoje zemaljsko poslanje: poučavanje, iscjeljivanje, pozivanje ljudi na život utemeljen na ljubavi. I mi smo, na izvoru blagoslova, dočekani s ljubavlju i proglašeni Božjom ljubljenom djecom. Krštenje je sveti kršćanski obred u kojem se kršćani uranjaju u vodu kao znak svoje predanosti Isusu kao Gospodu i Spasitelju te kao znak oprostjenja grijeha. Cijeli svoj život trebamo se razvijati u osobu u kojoj Krist može vidjeti svoj odraz. To nije uvijek lako ni ugodno. Dok nas krštenje podsjeća da nam je to darovano slobodno i obilno jer smo Božji baštinci, teži dio je živjeti tu istinu. Teško je sjetiti se uvijek tko smo i čiji smo. Ti si proglašen Božjim „ljubljenim“. Možeš odlučiti misliti na to, podsjećati se tko si i živjeti tu istinu u svakom trenutku, u svakom dahu — ili možeš zaboraviti tko si i čiji si.

Slijediti Isusa nije jednokratna odluka, nego životno putovanje. Bez obzira na to koliko dugo smo kršćani, svakoga od nas čeka sljedeći korak u našem hodu s Isusom. Ako si pozvao Isusa u svoj život, ali još nisi kršten, krštenje je tvoj sljedeći korak.

4 stvari koje trebate znati o krštenju

1. Krštenje je javno svjedočanstvo. Kao što navijač nosi dres na nogometnoj utakmici, tako je krštenje naša prilika da se poistovjetimo s osobom i timom. Kada se odlučimo na ovaj korak, dajemo svijetu do znanja da pripadamo Isusu i da smo u Njegovom timu. Ne postoji privatna vjera. Isus je umro javno za nas, a krštenje je naša prilika da javno svjedočimo za Njega.

2. Krštenje je čin poslušnosti. Isus je rekao: „Idite dakle i učinite mojim učenicima sve narode: krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga“ (Matej 28:19). Prva stvar koju nam Isus govori da činimo nakon Njegova uskrsnuća jest krštenje. Ne možemo reći da smo spremni učiniti bilo što za Boga, ako nismo spremni učiniti ni prvu stvar. Ako još nisi kršten

nakon što si upoznao Isusa u svom životu, krštenje je tvoj sljedeći korak.

3. Krštenje dolazi nakon pokajanja. U prvoj zabilježenoj propovijedi u ranoj crkvi, Petar je propovijedao mnoštvu od nekoliko tisuća ljudi. Oko 3000 njih se obratilo, a Petar im je rekao da nakon pokajanja slijedi krštenje (Djela apostolska 2:38). Taj obrazac se nastavljao i kroz ostatak rane crkve. Krštenje je javna objava duhovne preobrazbe koja se događa kada odlučimo slijediti Isusa.

4. Krštenje je snažan podsjetnik. Kroz krštenje se prisjećamo kako nas je Isus spasio. Spuštanje u vodu simbolizira umiranje svojim grijesima. Izlazak iz vode simbolizira spas od smrti kroz vjeru u Isusa koji nam daje vječni život. Isus je umro da bi platio za naše grijeha i obnovio naš odnos s Bogom. Zatim je ustao iz groba, pokazujući svoju vlast nad smrću. Sjeti se svog krštenja — sjeti se kada te Bog izabrao. Sjeti se kada si ti izabrao Boga. Kada se u tvom životu očitovale preobražavajuća Božja sila. Sjeti se svog krštenja — kada te Krist prisvojio i osobno predstavio Bogu: „Ovo je moje

dijete... u njemu/njoj imam radost i šaljem ga/je u svijet s poslanjem.”

Što znači krštenje?

Krštenje je vanjski znak unutarnje milosti. Drugim riječima, krštenje je simbol onoga što je Bog već učinio u našem životu. Ovo su neke od stvari koje krštenje označava:

1. Očišćenje - Kao što vodom peremo nečistoću s tijela, tako nas Bog čisti od naših grijeha. Krštenje je način da se javno kaže da se okrećemo od svojih grijeha i primamo Isusov oprost (vidi Marko 1:4, 5 i Djela 2:38). U Novom zavjetu ovo je bila uputa novom vjerniku: „I sada, što čekaš? Ustani, daj se krstiti i operi svoje grijehе prizivajući Njegovo ime.“ (Djela apostolska 22:16.)

2. Vjera - Krštenje je također biblijski način na koji se ljudi identificiraju kao kršćani. U Svetom pismu, kad bi ljudi povjerovali u Isusa, krstili bi se.

3. Sjedinjenje s Isusom - Apostol Pavao govori o sjedinjenju s Njim po krštenju (Rimljanima 6:5). „Svi koji ste kršteni u Krista, Kristom se zaodjenuste“, kaže Biblija (Galaćanima 3:27), slično kao kad oblačimo novu odjeću. Kada smo uronjeni u vodu i osjećamo vodu svuda oko sebe, doživljavamo taj osjećaj „sjedinenja“ s Isusom. Krštenjem se također sjedinjujemo sa svim drugim istinskim kršćanima kao dijelom Kristove crkve (1. Korinćanima 12:13) — ne samo u prijateljstvu ili zajednici, nego kroz Kristov život, smrt i uskrsnuće. Sa

svim kršćanima slavimo „jednoga Gospoda, jednu vjeru, jedno krštenje“ (Efežanima 4:5).

4. Novi život - Biblija također govori o krštenju kao simbolu umiranja starom životu i njegovog pokopa kada se vjernik uranja u vodu. Kada nakon krštenja iziđe iz vode, Biblija to uspoređuje s uskrsnućem iz groba s Kristom u novi život (Rimljanima 6:3–4; Kološanima 2:12).

Na prvi pogled ne izgleda kao nešto posebno. Vjerojatno si to već bezbroj puta vidio. Čovjek uranja osobu u vodu, izgovara nekoliko jednostavnih riječi. I onda, za nekoliko minuta, sve je gotovo. Nema blještavih svjetala ni velike pompe. Ali svaki put kad se to dogodi, to je pravo čudo. Obična voda, upotrijebljena po Božjoj zapovijedi, povezana s Božjom Riječi, stvara čudo epskih i vječnih razmjera. Govorimo, naravno, o svetom krštenju. Možda se sjećaš svoga krštenja. Ja se svoga sjećam, ali to i nije najvažnije. S krštenjem imam božanski dar iz kojeg mogu crpiti neizmjernu utjehu svakoga dana svoga života. Toga dana bio sam zaodjenut Kristom, opran od svakog grijeha, nanovo rođen, izbavljen od smrti i Sotone. Moje mi krštenje govori da sam sada Božje dijete po vjeri u Božjeg Sina. Kao Njegovo dijete i baštinik imam sigurnu nadu u vječni život.

Na tajanstven način, u krštenju sam bio pokopan s Kristom — moj stari, mrtvi, grešni čovjek zauvijek je

pokopan u grobnici moga Spasitelja. Kroz krštenje Bog mi daje silu da potopim svog starog čovjeka, koji se stalno pokušava vratiti svojim zlim putovima u mom životu. U krštenju mi Bog daje snagu da moj novi čovjek svakodnevno ustaje i živi pred Bogom u pravednosti i čistoći sada i zauvijek. Jednostavno rečeno, kad sam bio kršten, Bog je uzeo pobjedu i snagu Kristova križa i praznog groba i učinio ih osobno mojima. Zahvalan sam, jer kroz krštenje primio sam najveću silu od svih — silu Duha Svetoga.

Božja najveća čuda ne dolaze na upadljive, raskošne načine. Skromna jaslica bila je Božja kolijevka. Krvavi križ bio je Njegov oltar. Prazan grob Njegov prijelaz u život bez kraja. Obična voda i nekoliko riječi uvode grešnike u vječno kraljevstvo. Kako sam zahvalan što sam kršten u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Članak preuzet iz časopisa Youth Messenger, Vol. XXXIX, No. 4

Rat protiv anksioznosti

Aldo Cordova, dr. med.

Bilo je kasno u noći kad me hitna služba zamolila da primim jednu pacijenticu. Njezin je slučaj bio obrađen i činilo se da je sve u redu, ali ona nije htjela ići kući. Laboratorijski nalazi i snimke odrađeni su i ništa zabrinjavajuće nije pronađeno. Kad sam razgovarao s njom, rekla je da je uplašena jer su joj liječnici mnogo puta u prošlosti pogrešno postavili dijagnozu, a ono što je izgledalo bezazleno pretvorilo se u nešto životno ugrožavajuće. U jednoj je prilici bol u trbuhu prerastao u vrlo težak slučaj upale slijepog crijeva, a drugi put se bolno grlo pokazalo kao agresivni tumor štitnjače. Tada je rekla: „Što ako se ova bol u leđima pokaže kao tumor? Što ako se dogodi nešto strašno i umrem?“ Stresna i bolna iskustva iz prošlosti sada su diktirala njezine emocije, pa čak i uzrokovala još jaču fizičku bol. Je li ona sama u ovom začaranom krugu tjeskobe ili ste i vi nekada osjetili ovoliku razinu stresa i brige?

Prema Nacionalnom institutu za mentalno zdravlje (NIMH), 31% odraslih osoba u SAD-u tijekom života doživi neki oblik anksioznog poremećaja, a više od 40 milijuna Amerikanaca trenutačno

pati od nekog oblika anksioznog poremećaja.¹ Iako se nalazimo pod kršćanskim okriljem, ni mi nismo izuzeti. Sve počinje sposobnošću našeg mozga da se nosi sa stresom ili određenim stresorom.

Kada smo izloženi stresnim situacijama, naš bi normalni fiziološki odgovor trebao biti da prevladamo problem umjesto da se brinemo. Ali što ako stres potraje dulje vrijeme? Tjeskoba se tada ukorijeni i više nemamo kontrolu. Ovisno o ozbiljnosti stresora – koji može varirati od beznačajnog problema na poslu do ozbiljnih poteškoća poput bračnih problema, financijskog stresa, smrti u obitelji, prirodne katastrofe ili teške traume uzrokovane seksualnim zlostavljanjem – naš odgovor na stres bit će različit.

Odgovor vašeg tijela na stres

Naše tijelo prolazi kroz proces od tri koraka pri suočavanju sa stresom. Naša prva reakcija je stanje alarma, kada se uključuje reakcija „bori se ili bježi“.² Naš mozak šalje signal tijelu da oslobodi hormone stresa, što nam omogućuje

donošenje odluka i snalaženje u hitnim situacijama. Druga faza je stanje otpora, u kojem odlučujemo zaštititi se, pobjeći od opasnosti i osigurati vlastiti opstanak.² Treća je faza ona u kojoj većina nas upada u probleme. Dugotrajna ili stalna izloženost stresoru dovodi do stanja iscrpljenosti, pri čemu hormoni stresa uzrokuju fizičku i psihološku štetu.² Smrt može nastupiti jer stres slabi naš imunološki sustav, uzrokujući hipertenziju, smanjeni libido, moždani udar i bolesti srca. Kronični, neriješeni stres može nas učiniti sklonima zlouporabi alkohola i droga.

Normalna fiziologija našeg tijela narušena je hormonom koji se zove kortizol, a mnogi ga poznaju kao hormon stresa. Kada smo pod stresom, mozak signalizira našim nadbubrežnim žlijezdama, koje se nalaze iznad bubrega, da oslobode kortizol. Ovaj hormon utječe na probavu, naše raspoloženje, pa čak i na naš imunološki sustav. Kada stres potraje dovoljno dugo, učinci ovog hormona mogu nas učiniti podložnima anksioznim poremećajima kao što su generalizirani anksiozni poremećaj,

panični poremećaj, opsesivno-kompulzivni poremećaj, poremećaj tjeskobe zbog bolesti, anoreksija, oštećeno pamćenje, uz štetu koju nanosi ostatku našeg tijela.³

Drugi čimbenici i životne navike također mogu pridonijeti razvoju anksioznosti i važni su za određivanje uspješnog plana liječenja. Genetska predispozicija ima veliku ulogu jer male genetske varijacije u našem DNK -u mogu dovesti do smanjene proizvodnje vitamina B, niske proizvodnje neurotransmitera i hormona te drugih hranjivih tvari bitnih za mentalno zdravlje.⁴

Naš mozak ima način kojim osigurava savršeno okruženje za svoje funkcioniranje, no ipak može doći do kemijskih neravnoteža u razinama neurotransmitera – kemijskih glasnika koje naš mozak koristi za komunikaciju s različitim dijelovima tijela. Poremećaji u razinama serotonina, gama-aminomaslačne kiseline (GABA) i noradrenalina mogu dovesti do depresije i anksioznosti.⁴ Zanimljivo je da i naš probavni sustav ima važnu ulogu u tome. Zdrava crijevna flora osigurava pravilno funkcioniranje našeg hormonalnog i živčanog sustava. Dakle, naša prehrana ima mnogo dublji utjecaj na to hoćemo li patiti od anksioznosti ili ne.

Podtipovi anksioznih poremećaja:

1. Kada briga preplavi: Generalizirani anksiozni poremećaj (GAP)

Ovo je najčešći podtip anksioznosti i nastaje kada se ljudi osjećaju pretjerano zabrinuto bez stvarnog razloga.¹ Imaju trajni osjećaj tjeskobe ili straha koji im onemogućuje normalan život. The New England Journal of Medicine opisuje neke od ključnih kriterija za ispravnu dijagnozu GAD-a.⁵ Osobe s GAD-om nemaju kontrolu nad svojim brigama, nemirne su i ne mogu se opustiti; lako se iritiraju i napete su, čak i kada razmišljaju o jednostavnim stvarima poput obavljanja kućanskih poslova. Točna dijagnoza ovih poremećaja ključna je ne samo za sprječavanje dugoročnih posljedica i godina patnje, već i zato što postoji

mnogo terapija bez korištenja lijekova koje mogu dovesti do poboljšanja.

2. Kada strah preuzme kontrolu: Panični poremećaj

Kada ljudi govore o svom prvom napadu panike, često opisuju kako im srce ubrzano lupa, pretjerano se znoje i osjećaju kao da ne mogu disati ili razmišljati. Ovi simptomi ih navode da pomisle kako imaju srčani udar. Ovi napadi su česti i javljaju se iznenada, bez ikakvih okidača, poput vala straha i osjećaja nadolazeće propasti. Dijagnoza se postavlja kada je osoba doživjela najmanje dva panična napada i kada je zaokupljena mogućnošću budućih napada ili aktivno pokušava spriječiti jedan, osjećajući tjeskobu između epizoda.¹ Postoje snažni dokazi da se ovaj poremećaj, zajedno s fobijama, javlja unutar obitelji. Ako se ne liječi, postoji visok rizik od samoubojstva.

3. Posttraumatski stresni poremećaj – (PTSP)

PTSP nastaje kada prođemo kroz strašan događaj koji nam se neprestano vraća u obliku zastrašujućih sjećanja, zbog čega smo uplašeni i potiskujemo svoje normalne emocije.¹ Ove epizode mogu biti izazvane svakodnevnim događajima, a osoba nastoji izbjeći okidače. Zastrašujući događaji povezani s PTSP-om prvi su put primijećeni kod ratnih veterana, ali sada uključuju i osobe koje su doživjele seksualno zlostavljanje,

bile žrtve nasilnih zločina, prirodnih katastrofa ili ozbiljnih prometnih nesreća. Osobe s PTSP-om mogu doživljavati noćne more, poteškoće sa spavanjem, osjećaj bespomoćnosti i strahove tijekom dana. Mogu imati poteškoća u stvaranju odnosa i povjerenja prema drugima. Važno je napomenuti da osobe s jakom socijalnom podrškom imaju manju vjerojatnost razvoja PTSP-a čak i nakon teških traumatskih događaja.

4. Fobije i socijalni anksiozni poremećaj

Fobija se definira kao intenzivan strah od određenog objekta ili situacije.¹ Ja patim od akrofobije, što je poznato i kao strah od visine. Drugi čest tip je agorafobija, koja se definira kao strah od ulaska u otvoren ili prenapučen prostor, napuštanja vlastitog doma ili boravka na mjestu iz kojeg je teško pobjeći. Socijalna fobija, danas poznata kao socijalni anksiozni poremećaj, nastaje zbog iracionalnog straha ili tjeskobe tijekom društvenog događaja ili situacije koja uključuje nastup (držanje govora, pjevanje sola). Briga i tjeskoba proizlaze iz misli o tome da će nas drugi kritizirati, što dovodi do osjećaja srama.

5. Opsesivno-kompulzivni poremećaj (OKP)

OKP uključuje opsesije i kompulzije. Na primjer, osoba koja se boji klica opsesivno se plaši mikroba i prisiljena je pretjerano

prati ruke. Ove kompulzije mogu oduzimati i do sat vremena dnevno te ometati svakodnevne aktivnosti.¹

Liječenje anksioznih poremećaja

Znanstvena osnova za liječenje anksioznosti jest ta da neurotransmiteri GABA i serotonin obično inhibiraju, odnosno smanjuju kemijske puteve uključene u stres i anksioznost. Stoga su trenutačne terapije usmjerene na povećanje razine ovih dviju tvari u mozgu. Većina antidepresiva, nazvanih selektivni inhibitori ponovne pohrane serotonina (SSRI), poput Paxila, povećavaju razine serotonina, ali imaju nuspojave poput debljanja, anksioznosti, agresivnosti, vrtoglavice i nesanice. Većina ljudi također uzima lijekove poput Valiuma, Xanaxa, Klonopina

i Ativana, koji spadaju u skupinu lijekova zvanih benzodiazepini. Oni pomažu povećati razine GABA-e u mozgu i tako smanjiti anksioznost. Ipak, ovi lijekovi jednako stvaraju ovisnost kao i opiodi i mogu dovesti do zbunjenosti, sporijeg disanja i predoziranja. No, evo nekoliko prirodnih metoda za prevladavanje anksioznosti:

Prehrana i dodaci prehrani

Jeste li znali da neke namirnice mogu povećati razinu GABA-e i serotonina? Neke od njih su: špinat, krumpir, batat, gljive, kesten, sok od kupina, sojin jogurt itd. Konzumiranje biljne prehrane može pomoći u sprječavanju anksioznosti. Istovremeno ćete poboljšati svoje cjelokupno zdravlje i mehanizme opuštanja tijela!

Ashwagandha je nedavno u SAD-u prepoznata kao biljka za

liječenje anksioznosti i stresa. Ima antioksidativna svojstva i pomaže u stimuliranju imunološkog sustava. Kliničke studije pokazuju da svakodnevna upotreba ove biljke (300-500 mg) značajno smanjuje anksioznost, čak i učinkovitije od farmakološke terapije.³ L-teanin je još jedan dodatak prehrani koji može povećati razinu GABA-e. Uzimanje 200 mg dva ili tri puta dnevno pomoći će u povećanju razine GABA-e. Drugi dodaci prehrani koji sadrže korijen sladića, valerijanu i gospinu travu također mogu pomoći.³ Pravilna suplementacija vitaminima B skupine i vitaminom C također je bitna za smanjenje anksioznosti.

Tjelovježba! Tjelovježba! Tjelovježba!

Tjelovježba je najbolji prirodni lijek protiv anksioznosti. Podiže razinu endorfina, razbistrava um i pomaže nam da spavamo mirno. Istraživanja pokazuju da su osobe koje redovito i intenzivno vježbaju 25% manje sklone razvoju anksioznog poremećaja u roku od pet godina. Ako patite od anksioznosti, najbolje je vježbati jedan sat dnevno, šest do sedam dana u tjednu.

Duboko disanje

Dijafragmalno disanje može pomoći u smanjenju razine anksioznosti i olakšati nošenje sa stresnim situacijama.⁷ Prvo, ležite na udobno mjesto. Stavite jednu ruku na prsa, a drugu na trbuh. Zatim udahnite kroz nos 4 sekunde i osjetite kako vam se trbuh širi. Zadržite dah 2 sekunde. Na kraju, izdahnite vrlo polako i ravnomjerno 6 sekundi. Ovu vježbu ponovite nekoliko puta ujutro i navečer.

Neutralna kupka

Ova hidroterapijska metoda opušta tijelo i smiruje živčani sustav. Održavajte toplinu u prostoriji i temperaturu vode između 34–36 °C (94–97 °F). Kupka bi trebala trajati 15–60 minuta. Po potrebi, stavite zračni jastuk ispod glave radi udobnosti. Kontrastni tuševi, kontrastne kupke i infracrvene saune poznati su po tome da povećavaju razine prirodnih antianksioznih kemikalija u tijelu i smanjuju razinu kortizola, čime se smanjuju stres i anksioznost.⁷

Podijelite svoju tjeskobu s Nekom kome možete vjerovati

Inspirirana Božja riječ kaže: „Radujte se u Gospodinu uvijek. Opet kažem: radujte se! Ne brinite se ni za što, nego u svemu molitvom i zazivom, sa zahvalnošću, iznesite svoje molbe Bogu; i mir Božji, koji nadilazi svako razumijevanje, čuvat će vaša srca i misli u Kristu Isusu” (Filipljanima 4:4, 6, 7). Poznavanje Božje riječi oprema nas za borbu protiv stresa i straha. Dnevno čitanje Biblije pomaže nam više vjerovati u Boga i donosi mir. Vrijeme provedeno u molitvi i meditaciji, te razgovor sa Svemogućim Bogom, donose iscjeljujuću snagu umu punom anksioznosti.

Izbjegavajte stimulanse

Jedan je mudar autor napisao: „Kava je štetna uživancija. Privremeno uzbuđuje um od [nepravilnog] djelovanja, ali posljedice su iscrpljenost, slabost i paraliza mentalnih, moralnih i fizičkih sposobnosti.”⁸ Redovita konzumacija kave i crnog čaja čini nas nervoznijima i anksioznijima.

Budi zahvalan

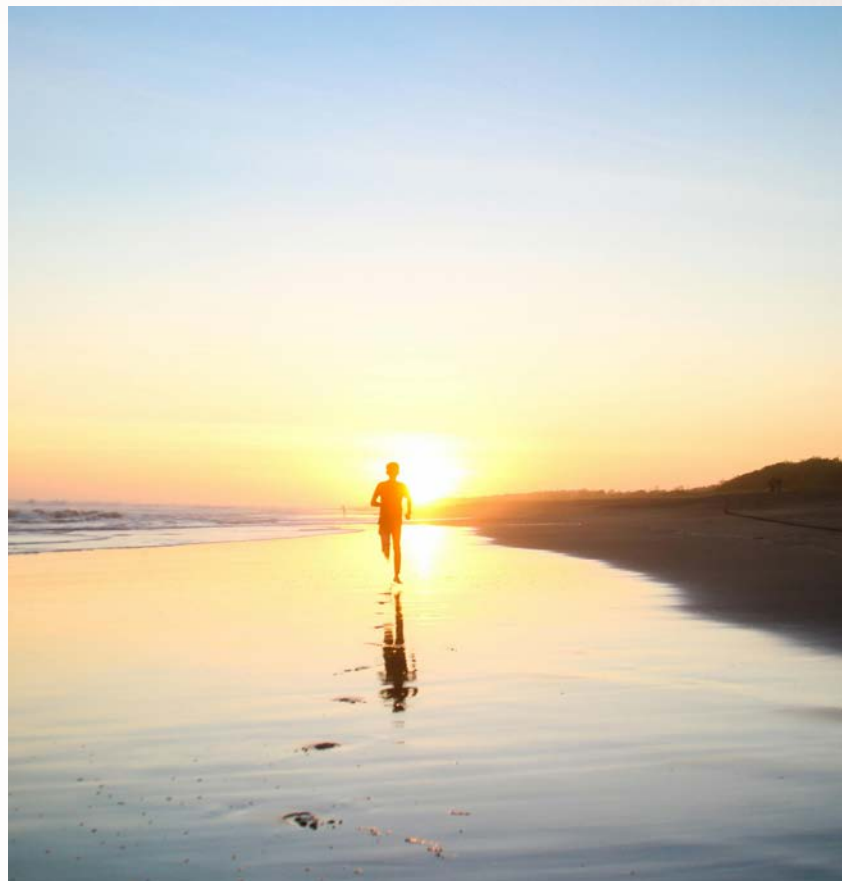
Izražavanje zahvalnosti donosi brojne mentalne i fizičke zdravstvene koristi. Zašto? Zahvalnost pomaže ljudima da se usmjere na ono što imaju, a ne na ono što im nedostaje. Istraživanja pokazuju da osjećaj zahvalnosti poboljšava raspoloženje, san i imunitet. Prakticiranje zahvalnosti također može smanjiti i depresiju i anksioznost.⁹ Zahvalnost je povezana s 23% nižom razinom hormona stresa kortizola u tijelu. Zahvalnost blokira toksične emocije poput depresije, zavisti, ogorčenosti i kajanja.¹⁰

Kako povećati zahvalnost?

- Vodite dnevnik zahvalnosti. Svaki dan zapišite 5 stvari na kojima ste zahvalni.
- Započnite dan misleći na nekoga kome ste zahvalni. Zahvalite toj osobi porukom, čestitkom ili telefonskim pozivom.

Kognitivno-bihevioralna terapija

Kršćanska kognitivno-bihevioralna terapija pomaže vam prepoznati destruktivne obrasce mišljenja koji vaš mozak dovode u pretjerani rad kada ste suočeni sa stresom.¹¹ Otkrijte kako možete svoja iracionalna uvjerenja i misli

pretvoriti u istinite. Kvalificirani kršćanski savjetnik koristit će biblijske principe i pomoći vam da ih primijenite u stresnim situacijama, tako da se mozak brzo oporavi. Neke tehnike mogu uključivati više molitve i meditacije te vođenje dnevnika s Božjim obećanjima.

Zaključak

Biblija nam u Otkrivenju 21:4 govori da dolazi divan dan kada više neće biti anksioznosti, briga ni suza. Do tada ćemo i dalje imati problema, briga i tjeskobe, ali ne sami. Možemo izabrati položiti sve svoje brige pred Boga svemira. Zamolite Ga da vam podari mudrost za rješavanje problema, prevladavanje stresora i postizanje savršenog mira. Zapamtite, vaša anksioznost ne određuje tko ste, a Bog još nije završio pisanje vaše priče.

Članak preuzet iz časopisa *Lifeforce Magazine*, Issue 5.

Literatura:

1. "Anxiety Disorders." *National Institute of Mental Health, U.S.*

Department of Health and Human Services, <https://www.nimh.nih.gov/health/topics/anxietydisorders>.

2. Nedley, Neil. *Depression: The Way Out*. Nedley Publishing, 2009.

3. Alschuler, Lise. "Optimizing the HPA Axis." *Naturopathic Doctor News and Review*, Naturopathic Doctor News and Review, 30 Mar. 2016, <https://ndnr.com/anxietydepressionmental-health/optimizing-the-hpa-axis/>.

4. Medicine, Institute for Natural. "How Do Naturopathic Doctors Treat Anxiety?" *Institute for Natural Medicine. Your Trusted Guide to Natural Health*, 9 June 2022.

5. *N Engl J Med*

6. Briguglio M, et al. *Dietary Neurotransmitters: A Narrative Review on Current Knowledge*. *Nutrients* 2018 May; 10(5): 591.

7. Ankrom S. *Very Well Mind*. <https://www.verywellmind.com/sheryl-ankrom-2583883>

8. White, Ellen G. *Counsels on Diets and Foods*. Review and Herald Publishing, 1938.

9. *Mayo Clinic* December 6, 2022.

10. [health.ucdavis.edu > nursing > pdfs > BIMSON_Newsletter-November2019](https://health.ucdavis.edu/nursing/pdfs/BIMSON_Newsletter-November2019)

11. Moll, Lucy A. "Overcoming Health Anxiety, Part One." *Biblical Counseling Coalition*, 21 Mar. 2022, <https://www.biblicalcounselingcoalition.org/2022/03/23/overcoming-health-anxiety-part-one/>.

Događaji u Hrvatskom misionarskom polju

Posljednjeg vikenda 2024. godine u Severinu na Kupi održan je **Obiteljski seminar**, s posebnim programom za roditelje i djecu. Tema seminara bila je „Suvremeni izazovi za kršćansku obitelj“.

Proljetni duhovni sabor održan je u Lipiku, od 18. do 19. travnja 2025. godine. Glavni govornik, brat Csongor Matyas iz Austrije, govorio je na temu „Uskrsnuće u novi život“ te je iznio nadahnjujuće poruke o snazi uskrsnuća, dokazima Isusova uskrsnuća i novom životu u vjeri.

Ljetni duhovni sabor održan je u Lipiku od 25. do 27. srpnja 2025. Tema sabora bila je: „Kakva je tvoja vjera?“, a kao gost govornik nas je posjetio regionalni tajnik za Europu, brat Sorin Suceava iz Španjolske. Razmišljali smo o tome je li naša vjera zaista naša ili samo tradicija koju smo naslijedili od roditelja, te kako je učiniti istinskom i snažnom.

U subotu, 16. kolovoza 2025. godine, mjesnu crkvu Zagreb posjetio je brat Daniel Balbach, voditelj odjela za mlade pri Generalnoj konferenciji. S nama je podijelio svoje životno iskustvo i odgovarao na pitanja mladih. Njegovo osobno svjedočanstvo možete pogledati na našem Youtube kanalu RPASD Hrvatska.

Međunarodni seminar za mlade u Rumunjskoj

RUBITORI
ARMS OF LOVE

Ove godine, od 28. srpnja do 2. kolovoza, u rumunjskom gradu Oradei održan je Međunarodni seminar za mlade na kojem je sudjelovala i grupa mladih iz Hrvatske. Glavna tema bila je „Tko si ti?“ U subotu se okupilo oko 1300 vjernika iz više od 30 država svijeta, a međunarodni zbor i orkestar s oko 200 sudionika održali su svečani koncert.

